

Sodobni ameriški razstavni tip nemškega ovčarja

1. del

Besedilo in ilustracije Linda Shaw MBA

<http://www.shawlein.com>

S prijaznim privoljenjem avtorice prevedla Katja Krajnc©

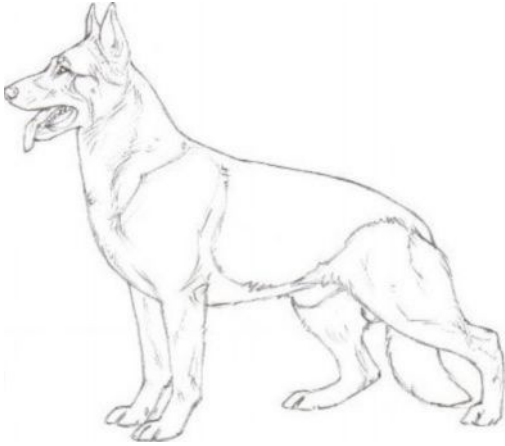
Ljubitelji nemških linij nemškega ovčarja, tako razstavnih kot tudi delovnih, imajo ameriške razstavne linije za nevredne ogleda, kot da bi ti psi spadali k neki drugi pasmi psov. Vendar če pustimo ob strani interese, ki zadevajo zdravje in značaj, je lahko poučno, če raziščemo strukturne odlike in slabosti tega tipa, in sicer tako v stoji kot tudi v gibanju.

Vse do (19)60-ih let sta si bila nemški in ameriški razstavni tip precej podobna. Nemški psi so producirali namreč večino zmagovalnih psov na ameriških razstavah in najboljši ameriški psi so producirali najrazličnejše službene pse. To se je spremenilo, ko se je pojavil zmagovalec **Lance of Fran Jo** (slika 1), ameriški zmagovalec, ki je bil samo dve generaciji oddaljen od uvožene paritve. Lance je bil dobro grajen, zadaj zelo dobro okoten, toda po sedanjih standardih ne ekstremno. V svojem času je postavil merila za lepo gibanje. In kar je še pomembneje, vse to je prenašal na svoje potomce ter tako predstavljal genetsko podlago za ameriški razstavni tip.

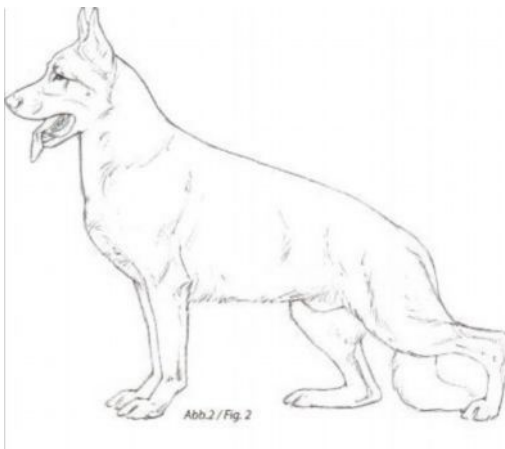

Lance of Fran Jo, WA/466021 (1964)

Na žalost pa ameriški vzreditelji niso bili zadovoljni s tem, da bi ga v vzreji uporabili na razumen način, temveč so delali intenzivna sokrvja na tega psa. Nekoč sem imela razstavno psico, ki ni bila oddaljena polnih 20 let od Lancea, pa se je Lance pojavil v njenem rodovniku kar 30-krat. Nek slaven razstavljaivec je nekoč rekel, da naj bi vse linije izhajale iz Lancea. To je nekaj, kar bi genetiki imenovali genetska ožina. Standard oz. kriterij za izbiro je bilo v glavnem in pogosto izključno gibanje. Tudi če je imel kateri izmed psov še tako izreden značaj ali bil še tako vitalen, če ni pokazal spektakularnega gibanja, je imel malo upanja, da bi dobil pravo priznanje v razstavnem krogu. Sodniki so želeli (in še vedno želijo) videti zelo hiter kas, z zelo dolgimi koraki (dolgim izkorakom) v razstavnem krogu, ki je postajal vedno večji ter so pri tem ignorirali, da je bil kas sprva mišljen in pojmovan kot gibanje z veliko vzdržljivostjo ter s srednjo hitrostjo. Zato ne preseneča, da se je začel razvijati zelo specialni tip, ki bi zadostil tej zahtevi.

Slika 1

Slika 2

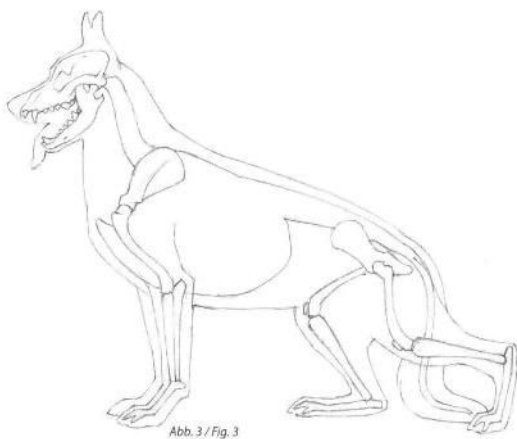
Slika 2 prikazuje precej tipičnega ameriškega zmagovalca novejše generacije, in sicer tipa, ki je v zadnjih desetletjih prevladoval v izboru posameznih razredov.

Slika 3 prikazuje okostje tega psa. Ta tip se je razvil, da bi izpolnil posebno nalogo – hitro, spektakularno gibanje z dolgim izkorakom v kasu. Ta tip se tudi na različnih področjih vidno razlikuje od korektnega tipa (slika 4). Glava ameriškega tipa je daljša in ožja ter se ne razlikuje dosti od glav psov drugih pasem, ki so bile vzrejane, da bi bili njihovi predstavniki hitri. Ameriški tip je tudi manjši. Ta tip ni bil vzrejan, da bi imel močan ugriz. Zato tudi ni bilo razloga, da bi pazili na to, da bi bila glava kvadratična in močnejša. Pokončna drža glave je verjetno rezultat celotne strme drže telesa, zaradi ekstremne okotenosti zadnjega dela in posledica tega, da tisti, ki psa vodijo na razstavi, tega držijo nenaravno visoko. Plečnica je res čvrsta. Medtem ko je mnogokrat slišati kritiko ameriških

psov prav na račun plečnice, ki je pogosto bolj vzravnana, ter obenem zaslužna tudi za visok viher, ima mnogo uspešnih ameriških razstavnih psov resnično odlično lego plečnice in dolgo nadlahtnico, ki jim daje ekstremen izkorak oz. odlično dolžino koraka. Tudi viher teh psov je dober, namreč močan in izrazit. Strmost je pri teh psih posledica padajoče zgornje linije. Ti psi pa na splošno kažejo slabo čvrstost vezi in šap, toda ker ni zahtevana velika sposobnost za preskakovanje, ta čvrstost zadostuje, da psa v kasu podpiramo v krogu. Pri teh psih imamo občutek, da so prednje noge nekoliko kratke. Takšen občutek dobimo zaradi čezmerne globine prsnega koša. Pri psu, ki se giblje skoraj izključno v kasu, lahko z zoženim prsnim košem dosežemo povečanje dolžine koraka; prsni koš je globlji in na straneh nekoliko sploščen. Za psa, ki pa mora v zasledovanju živali oz. živine skakati, se obračati ter delati ostre obrate, je bolje, da je njegov prsni koš širši, in ne tako globok, in tak, da dovoljuje tudi premikanje oz. gibanje prednjih nog vstran. Celoten prsni koš, hrbet in telo ameriškega psa so nekoliko daljši. Kljub svoji dolžini, pa je hrbet pri teh psih raven, močan in čvrst. Da je telo pri teh psih daljše, vidimo po tem, da je korak podaljšan in z boljšo ublažitvijo, kot je to primer pri krajšem in bolj kompaktnem telesu. Toda za ublažitev takšnega koraka, mora biti hrbet zelo čvrst, sicer bi se s prekomernim gibanjem iz ne dovolj čvrstega hrpta, izgubilo preveč energije. Vsako šibkost v hrbtu bi takoj opazil celo nešolani in nepoučeni opazovalec. Kljub temu, da so ti psi iztegnjeni ali poudarjeno iztegnjeni, je njihov hrbet pogosto zelo dober. Poševna lega hrpta je tu prej posledica čezmerne okotenosti zadnjih nog, kot pa pomanjkljivosti v hrbtnem predelu.

Čezmerna dolžina in globina prsnega koša povzročata tudi čezmerno dolžino srednjega dela, domnevam pa tudi, da iz tega izhajajo tudi ne dovolj čvrste vezi. Najuspešnejši ameriški razstavni psi so sicer lahko v odlični kondiciji, pa je njihova spodnja linija za delovnega psa kljub vsemu preohlapna. Pogosto sem se spraševala, ali imajo pojav nabiranja plinov v želodcu, zasuk želodca in druge težave v nekaterih ameriških linijah nemškega ovčarja kaj skupnega s predolgim ter preveč ohlapnim trebušnim predelom. Ti psi imajo praviloma dobre križce, pravilne lege in dolžine, čeprav je res, da deformacija zaradi razstavne drže,

pogosto otežuje pravilno presojo križca. Dobri križci ter lepo nošeni repi so pri ameriških psih običajni ter prispevajo k opazno harmonični zgornji liniji med gibanjem.

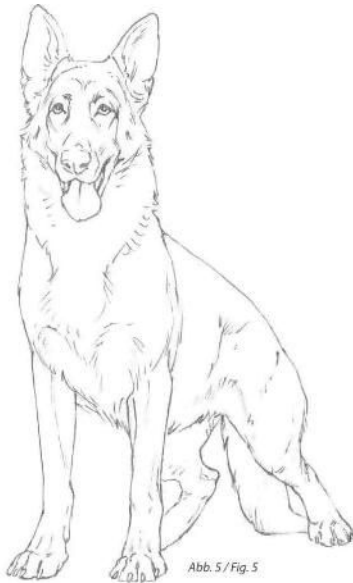
Slika 3

Slika 4

Najbolj opazna značilnost tega tipa pa je seveda okotenost zadnjega dela. Ta je precej ekstremna. Stegnenica in golenica/mečnica oz stegno in golen/meča so izredno močno izraženi. Tudi skočni sklep je ekstremno okoten oz. srpaste oblike. Ko psa postavljamo, moramo zadnjo nogo potegniti daleč nazaj, da je skočni sklep v vertikalnem položaju do tal. Gledano od zadaj so skočni sklepi nagnjeni h kravji stoji. Na sliki 5 je upodobljen frontalni pogled na nekega

drugega zmagovalca, s katerim želim ponazoriti, kako se sklepi zadnjih nog pri postavitvi zasukajo. To vrsto okotenosti povzročajo zelo nečvrste vezi in ima za posledico, da so noge v stoji na pol posedene. To pri psu povzroča močan pritisk na zadnje noge ter samo močni muskulaturi psa se je treba zahvaliti, da se te v celoti ne sesedejo.

Slika 5

Sodobni ameriški razstavni tip nemškega ovčarja v gibanju

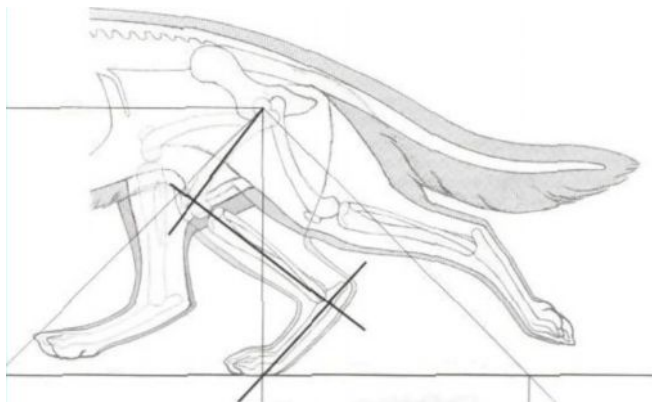
2. del

Besedilo in ilustracije Linda Shaw MBA

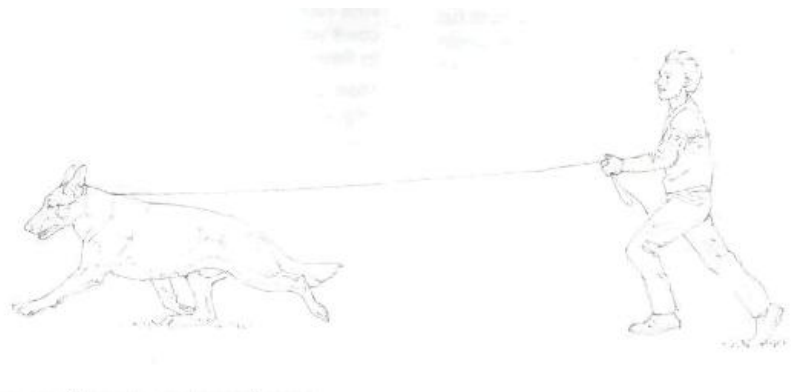
<http://www.shawlein.com>

Teoretično lahko razvije ekstremno okoten pes maksimalno moč gibanja. Vendar pa potrebuje pes to maksimalno moč le pri največjih hitrostih – v galopu. Nato

enostavno pusti, da njegovo težišče pade, v skoncentriranem koraku zapre kote svojih zadnjih nog ter doseže maksimalno moč, pri čemer pri istem psu v stoji pogosto niti ne opazimo, da bi bil pes močno okoten (slika 1). Samo zaradi fenomena, ki sem ga v razstavnem krogu sama poimenovala kar »oh in ah faktor«, se je pri razstavnih psih hitrost v kasu razvila tako zelo nad hitrost, ki je še praktična in funkcionalna za delovnega psa. O teh psih govorijo, da dirjajo v krogu, celotna podoba takšnega psa pa pri gledalcih nedvomno ustvarja velik vtis. Sodnika, ki nima pravih izkušenj z delovnimi psi bi komaj lahko grajali, ko postavi naprej pse, ki na koncu 3,5 m dolgega povodca dirjajo skozi ogromen krog, sledijo pa jim dolgonogi vodniki.

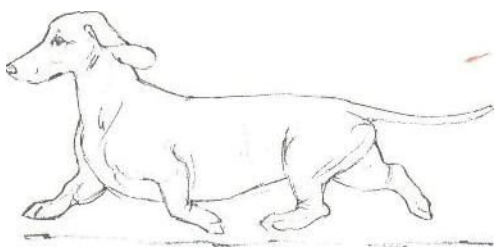

Slika 1: Koti v gibanju

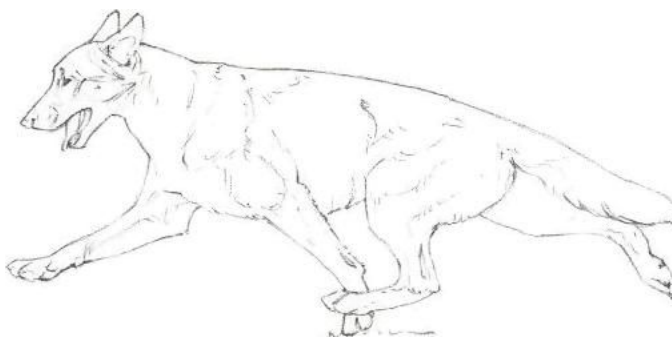

Slika 2: Vodnik in pes

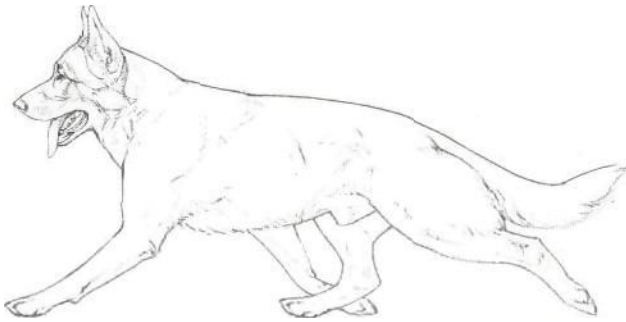
Vendar pa s tem na žalost nastajata dva problema. Prvo je to, da kot sem že zapisala, pri korektnem kasu ne gre za hitrost, temveč za vzdržljivost. Selekcija glede na hitrost namreč spodbuja razvoj drugačne telesne gradnje, in sicer s trupom, ki je ponavadi daljši, ožji ter bolj ekstremno okoten, kot je to zaželeno za delovnega psa. Po drugi strani pa lahko hitrost prikrije probleme v telesni gradnji. Pri hitrosti bomo mnogo težje razpoznali strukturne značilnosti, kajti te se v hitrem gibanju zabrišejo. Možno je tudi to, da bomo nekatere probleme imeli celo za prednosti, če bo pes le zmožel dovolj hitro teči.

Slika 3, jazbečar v kasu

Slika 4, pes z ekstremnim gibanjem

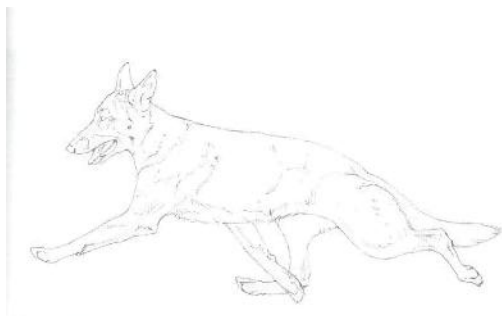
Slika 5, pes s korektnim gibanjem

Ta enkratni razstavni korak upravičujejo tako, da velja za pojem »plavajočega kasa«. (Toda »dirjati skozi krog« ni nujno isto, kot če pes demonstrira »plavajoči korak«). Pravi »plavajoči korak« je mogoče prikazati skozi mnoge različne strukture, celo jazbečar to zmore (slika 3). Resnica pri tem je, da gre za funkcijo hitrosti. Kakor hitro je pes dosegel največjo možno hitrost v koraku, ter je zaželena še večja hitrost, in sicer nad tem, kar so sposobni dati oz. omogočiti koti oz. okotenost psa, bo moral pes uporabiti svojo moč in kondicijo, da bo vsakemu svojemu koraku dal še več odziva ter se bo za kratek trenutek pognal naprej v zraku. Psi, ki so zelo malo okoteni ter imajo kratko dolžino koraka, posežejo, če želijo svoj korak pospešiti, po tem vzmetenju že prej, kot pa bolj okoteni psi z daljšimi koraki. Močnejše okoten pes je v stanju, da svoje korake še podaljša. Kolikor vitalnejši in močnejši je pes, toliko daljša je pri njem faza vzmetenja. Najbolj učinkovite primere vzmetenja v koraku lahko opazujemo pri konjih ali pri jelenjadi in pri antilopah, za katere se zdi, da se kar pri vsakem koraku, brez vidnega napora, dvignejo od tal. To vzmetenje je sredstvo, s katerim lahko žival brez večjega napora in brez prevelike porabe moči pridobi dodatna tla ter kaže na njeno vitalnost in energijo.

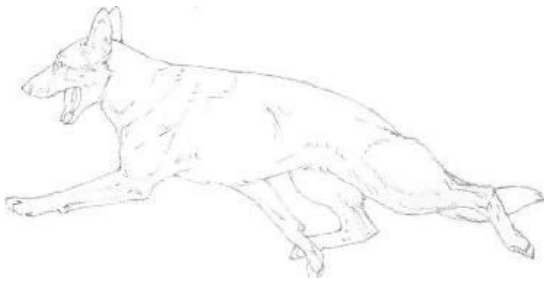
Do določene stopnje močnejša okotenost podaljšuje korake psa, v nasprotju s tem pa ekstremna okotenost ne prinaša moči odziva in vzmetenja. Ironija je, da takšen ekstremen pes ni sposoben dlje časa trajajočega gibanja z vzmetenjem ter mora preprosto povečati hitrost svojih korakov, da bi lahko pridobil več tal. Moč odziva v koraku zahteva čvrste in močne vezi, ki jih ekstremno okoten pes

preprosto nima. Medtem ko ekstremnemu psu ne primanjkuje mišične moči, še posebej, če je treniral na cesti, pa vendar nima moči odriva, da bi se dlje časa poganjal naprej. Takšen pes je že v stanju, da v podprtem kasu teče tako hitro, da zanj nima nobene vrednosti, da bi koraku dodajal še vzmetenje, tudi če bi bil tega sposoben. Ironija je tako, da ekstremni pes ponavadi ne more prikazati dobrega »plavajočega kasa« (slika 4, podoba resničnega psa). Manj okoten pes, ki ima čvrste in močne vezi ter povečini tudi krajši hrbet, je veliko bolj v stanju, da se ob vsakem koraku odrine ter prikaže tekoče in lahkotno gibanje (slika 5).

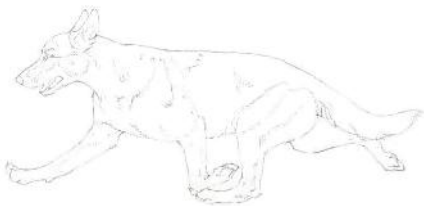
Če želimo presojudati sposobnost določenega psa, kako se lahko ta giblje v delovnem kasu, vodnik psa nikakor ne sme teči prehitro. Vodnik mora teči s psom v enakomerni hitrosti ali voziti kolo s srednjo hitrostjo. Koraki psa naj bodo videti tekoči, dolgi in uravnoteženi, pes pa naj nikakor ne bo iztegnjen in s trebuhom blizu tal. Noge psa naj ostajajo na tleh, pes jih naj ne suva naprej kot pri paradnem koraku in naj ni vleče za seboj. Prsti prednjih šap naj se ob koncu koraka ne zvijajo navzgor, pri prstih zadnjih nog pa ne smemo imeti občutka, da bi jih pes vlekel za seboj. Skočni sklepi naj se vselej dvigajo od tal, vendar brez tendence k »ploski nogi«, ko pes preide v tek (slika 6, predolg korak, zaradi nečrvstih pleč, 6b paradni korak, 6c zvjanje šap navzgor in nečvrsti skočni sklepi. Vse slike izvirajo od resničnih psov.)

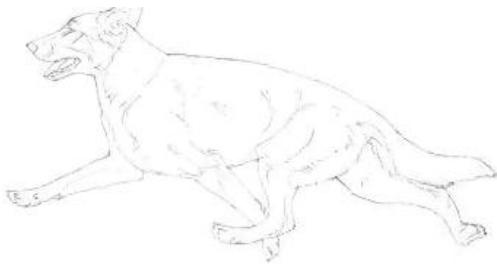
Slika 6a, predolg korak

Slika 6b, paradni korak

6c, zvijanje šap navzgor in nečrvsti skočni sklepi

Slika 6d, pes z drsajočim korakom

Faza vzmetenja, ko pes poveča svojo hitrost, mora biti jasno razpoznavna tudi s prostim očesom. Ogledovanje videoposnetkov (posnetih na trdnih tleh, ne na travi) nam daje idealno možnost, da to opazimo, vendar pa bi to moralo biti mogoče tudi tako. Če je ta faza izvedena pravilno, naredi na vsakega poznavalca večji vtis, kot pa »bliskoviti korak«, ki ga sodniki v krogu že dolgo nagrajujejo. In vsekakor obstajajo tudi psi iz ameriške vzreje, ki so sposobni to pokazati. Šla bom celo tako

daleč, da bom rekla, da v primeru, da so ameriški psi korektno okoteni (in obstajajo tudi takšni), da s svojimi dobrimi plečami, vihri, hrbti in križci, spadajo med predstavnike svoje pasme, ki imajo najlepše gibanje.

*Vir: Das Schäferhunde Magazin, avgust 2007, str. 38-41,
oktober 2007, str. 71-73.*